

UCHWAŁA Z DNIA 30 KWIETNIA 2003 R.

I KZP 12/03

Asesor komorniczy nie jest funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 3 k.k., jednakże przyjąć należy, że ma on status funkcjonariusza publicznego w rozumieniu tego przepisu, gdy pełni zlecone mu obowiązki zastępcy komornika na podstawie art. 26 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.), bądź prowadzi czynności egzekucyjne zlecone mu przez komornika w trybie art. 33 tej ustawy.

Przewodniczący: sędzia SN H. Gradzik.

Sędziowie SN: P. Hofmański, W. Kozielowicz (sprawozdawca).

Zastępca Prokuratora Generalnego R. Stefański.

Sąd Najwyższy w sprawie Doroty i Andrzeja W., po rozpoznaniu, przekazanego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 7 lutego 2003 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy asesor komorniczy jest funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu przepisu art. 115 § 13 pkt 3 k.k. w sytuacji, gdy komornik zleci mu przeprowadzenie egzekucji na podstawie art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 1997 r. Nr 133, poz. 882 ze zmianami)”?

u c h w a l i ł u d z i e l i ć o d p o w i e d z i j a k w y ż e j .

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 15 października 2002 r. Prokuratura Rejonowa w B. wobec stwierdzenia, iż czyny nie zawierają znamion czynu zabronionego, umorzyła dochodzenie w sprawie:

- a) dokonanego w okresie od 1 do 16 kwietnia 2002 r. w B. przekroczenia uprawnień przez asesora komorniczego rewiru I Dariusza F., podczas wykonywania czynności egzekucyjnych i działania na szkodę Doroty W., tj. o czyn określony w art. 231 § 1 k.k.,
- b) groźby karalnej, skierowanej w dniu 10 kwietnia 2002 r. w B. przez asesora komorniczego rewiru I – Dariusza F. wobec Andrzeja W. przez zapowiedź zniszczenia go, która to groźba wzbudziła u pokrzywdzonego obawę, że zostanie spełniona, tj. o czyn określony w art. 190 § 1 k.k.

Przekazując, w myśl art. 306 § 2 k.p.k., zażalenie Doroty i Andrzeja W. złożone na to postanowienie, Prokurator Prokuratury Okręgowej w B. w piśmie z dnia 28 listopada 2002 r. wskazał ponadto, iż asesor komorniczy nie jest funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu art. 115 § 13 k.k.

Rozpoznając to zażalenie Sąd Rejonowy w B. uznał, że w postępowaniu odwoławczym wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni. Zagadnienie to zostało sformułowane w postaci tzw. pytania prawnego w przytoczonym na wstępie postanowieniu Sądu Rejonowego w B. z dnia 7 lutego 2003 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z konfiguracji procesowej w niniejszej sprawie wynika, iż przedstawione zagadnienie prawne wyłoniło się przy rozpoznawaniu środka odwoławczego wniesionego od orzeczenia, którym uznano, że wskazany przez pokrzywdzonego czyn nie wyczerpuje znamion przestępstwa określonego w art. 231 § 1 k.k. Przestępstwo to bowiem może zostać popełnione jedy-

nie przez funkcjonariusza publicznego. Skoro zaś w katalogu osób wskazanych w art. 115 § 13 k.k. nie wymieniono stanowiska asesora komorniczego, lecz jedynie komornika, rodzi się, zdaniem Sądu Rejonowego w B., problem, czy asesor komorniczy w sytuacji, gdy komornik zlecił mu przeprowadzenie egzekucji, jest funkcjonariuszem publicznym.

Odnosząc się do tej kwestii, wskazać przede wszystkim należy, iż nie budzi jakichkolwiek wątpliwości – ze względu na wyraźną regulację prawną – fakt, że komornik jest funkcjonariuszem publicznym. Został on, jak już wskazano, wymieniony w katalogu funkcjonariuszy publicznych w art. 115 § 13 pkt 3 k.k. oraz tak określony w art. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm.). Z przepisów tych jasno wynika, że komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym, który wykonuje powierzone mu przez państwo funkcje władzy publicznej – jako podstawowy organ egzekucyjny w sprawach cywilnych (zob. też Status publicznoprawny komornika sądowego, w: Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, praca zbiorowa, pod red. K. Lubińskiego, Sopot 2000, s. 7 i n.).

W powołanych wyżej przepisach, jak trafnie zauważył Sąd Rejonowy w B., nie wymienia się asesora komorniczego. Zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, jeżeli komornik sądowy nie może pełnić obowiązków z powodu przeszkód prawnych lub faktycznych, pełnienie obowiązków zleca się zastępcy komornika, którym może być komornik innego rewiru komorniczego lub asesor komorniczy. W literaturze podkreśla się, iż asesor komorniczy należy do najbardziej wykwalifikowanego personelu komorniczego (por. J. Jankowski: Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji, Warszawa 1998, s. 60). Analiza treści przepisów ustawy o komornikach sądowych i egzekucji wskazuje, że od asesora komorniczego wymaga się spełnienia takich samych warunków, jak od komornika. Asesorem komorniczym może zostać osoba, która:

1) pma obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, 2) jest nieskazitelnego charakteru, 3) ukończyła wyższe studia prawnicze lub administracyjne, 4) odbyła aplikację komorniczą, 5) złożyła egzamin komorniczy, 6) ukończyła 25 lat (art. 10 w zw. z art. 32 ust. 1 cyt. ustawy). Asesora komorniczego powołuje prezes właściwego sądu apelacyjnego na wniosek komornika, który zamierza zatrudnić asesora komorniczego (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy). Wprawdzie jest on powoływany przez prezesa sądu apelacyjnego, lecz jego stosunek pracy nawiązywany jest na podstawie umowy o pracę, której stroną jest zatrudniający go komornik. Powołanie w tym wypadku – jak podkreśla się w literaturze – jest tzw. powołaniem pozornym (w płaszczyźnie pojęć prawa pracy), gdyż nie rodzi bezpośrednio stosunku pracy, a oznacza jedynie powierzenie pewnej funkcji (inwestytury) w zakresie realizowania imperium (władzy) publicznego, natomiast źródłem stosunku pracy jest umowa o pracę (W. Sanetra: Stosunek pracy komornika po nowemu, PS 1998, z. 2, s. 47). Zgodnie z art. 33 ust. 1 powołanej ustawy, komornik może zlecić asesorowi komorniczemu przeprowadzenie egzekucji w sprawach o świadczenie pieniężne nieprzewyższające dwudziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej, z wyłączeniem egzekucji nieruchomości. Ponadto komornik może zlecić asesorowi komorniczemu także dokonanie określonych czynności w innych sprawach, z wyłączeniem: 1) sprzedaży oraz wydania wierzycielom ruchomości o wartości przekraczającej kwotę, o której mowa w art. 33 ust. 1, 2) wykonania opróżnienia lokalu, pomieszczenia, gruntu lub przedsiębiorstwa, 3) wykonania orzeczenia o zastosowaniu środków przymusu, 4) wykonania orzeczenia o odebraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod jej opieką, 5) ustalenia wysokości kosztów egzekucyjnych w sprawach o roszczenia niepieniężne oraz o roszczenia pieniężne przekraczające kwotę, o której mowa w art. 33 ust. 1, 6), sporządzenia planu podziału sumy uży-

skanej z egzekucji, jeżeli suma ta przekracza kwotę, o której mowa w art. 33 ust. 1, 7), wydania decyzji i podpisywania dokumentów dotyczących depozytu. Zarówno zlecenie prowadzenia egzekucji (art. 33 ust. 1 cyt. ustawy), jak i dokonania określonych czynności w innych sprawach (art. 33 ust. 2 cyt. ustawy) powinno być wystawione na piśmie i określać sprawy lub czynności, do których przeprowadzenia asesor komorniczy został upoważniony (art. 33 ust. 3 cyt. ustawy). Jednakże asesor komorniczy, któremu zlecono pełnienie obowiązków zastępcy komornika, w myśl art. 26 ust. 1 powołanej ustawy, jest uprawniony do wszystkich czynności w ramach ustawowych zadań komornika którego zastępuje. Nie potrzebuje zatem mieć upoważnienia do tych czynności komornika zastępowanego (por. R. Kuźnicki: Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Koszty egzekucji. Komentarz, Wrocław 1998, s. 48-49).

Przedstawione rozważania prowadzą, zdaniem Sądu Najwyższego, do następujących wniosków. Jakkolwiek słusznie w doktrynie nie przyznaje się statusu funkcjonariusza publicznego osobom należącym do personelu kancelarii, zatrudnionym przez komornika (por. A. Marek: Karnoprawne aspekty tajemnicy służbowej komornika sądowego, PS 2001, z. 1, s. 9-10), co dotyczyć musi także asesora komorniczego, jednakże tenże asesor w zakresie jego statusu karnoprawnego nie może być traktowany inaczej niż komornik w sytuacji, gdy pełni obowiązki zastępcy komornika (art. 26 ust. 1 cyt. ustawy) lub przeprowadza egzekucje w ramach zleconych na podstawie art. 32 ust. 1 cyt. ustawy bądź też wykonuje określone czynności w ramach zlecenia, o którym mowa w art. 33 ust. 2 cyt. ustawy.

Należy zatem przyjąć, że asesor komorniczy wykonujący we wskazanych przypadkach klasyczne czynności komornicze ma status funkcjonariusza publicznego w rozumieniu art. 115 § 13 pkt 3 k.k. Odmienne stanowisko co do tej kwestii skutkowałoby z jednej strony brakiem kwalifikowanej, karnoprawnej ochrony asesora komorniczego wypełniającego czynno-

ści komornika w określonych przypadkach, z drugiej strony zaś niemożnością pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej za przestępstwa, których podmiotem może być tylko funkcjonariusz publiczny.